

Radovedni smo, kaj bi napravil škofijski ordinarijat, če bi se dež. šolski svet predrznil vprašati šolska vodstva, ali izpolnjuje duhovščina svoje dolžnosti ali kaj enakega. Krika in vpitja po blagoslovljenih listih slovenskih bi ne bilo ne konca ne kraja. Ves Izrael bi bil na nogah. In zopet bi imeli priliko slišati, oziroma čitati, kako nečuven atentat se je izvršil nad svetimi pravicami Bogu in narodu zvesto vdane duhovščine. Nedolžni § 134. novega učnega reda z zahtevo, da mora katehet od šolskega vodje sprejeti pripombe o enotnih načelih pouka, je pretresel zidovje klerikalne stavbe širom Avstrije, in po vseh duhovskih listih je grmelo, pred nekoliko meseci tako, da bi človek res kmalu mislil na prokletstvo in nedogledne posledice, ki bodo nastale zaradi nedolžne zahteve, po kateri se katehet mora udeleževati domačih učiteljskih konferenc. Mi pa trdimo in bomo trdili, da v šoli vladaj učitelj in edino le učitelj, kakor naj vlada v cerkvi duhovnik, med katerega zadeve se učiteljstvo ni najmanj ne mara vtikati.

Tako je torej dobil precejšen del istrskega učiteljstva v duhovščini nove nadzornike, ki naj opravljajo pri učiteljstvu delo, slično onemu policijskih organov. In ti slovenski učitelj! Če hočeš živeti v milosti na ordinarijatu v Trstu, skrbi najprej, da živiš v največji pokorščini in brez primerni vdanosti s svojim domačim župnikom. Ako si od tega zavržen, prideš takoj v nemilost pri višji duhovski inštanci, ki ji bodo vestno poročali o vsakem tvojem koraku. Ali se bo začela sedaj za te doba discipliniranja — kdo ve?

Vsa znamenja kažejo, da je tako. Morda je škof Nagl prevzel za nekaj časa posle dež. šol. sveta, da reformira ljudsko šolstvo v Istri in na Tržaškem? Morda! Škof Nagl pa naj bo vsled tega prepričan, da se učiteljstvo ne pusti komandirati od nepoklicane strani, pa naj klerikalni »Novi list«, ki sistematiško koplje slovenski in slovanski zavesti svojih bralcev zadnji grob, še tako kvaka in hujska naše ljudstvo proti učiteljstvu.

Roko proč od učiteljstva! Kaj ne vidite zaslug, ki si jih je pridobilo za probujanje narodne zavesti na tržaških kakor istrskih tleh? Vi seveda teh ne vidite. Klerikalizmu za narodni napredek sploh prav nič mari ni. Po cerkvah se čuje danes največ o kongruji, poberu, misijonih, o darilih za duše v vicah itd. namesto da bi naše duhovništvo, ki ima narodnost svojo kaj rado na jeziku, tudi kaj dejanskega storilo za narodov dobrobit.

Lepi časi so tedaj nastopili za učiteljstvo, odkar ga vladajo v duhu omenjenih verskih vaj. Vsak zadnji kaplan bo smel stikati za njegovim hrbtom ter ovajati posameznike, kakor in kolikor bo hotel.

Kakor čitamo v št. 16. letošnjega »Tovariša«, je dosegel tržaški škof pri dež. šol. svetu že toliko uspeha, da se sme dogovarjati z dež. šol. nadzornikom o premestitvi definitivnega učiteljstva. Potemtakem mu manjka edino še to, da izdaja in podpisuje dekrete v imenu deželnega šolskega sveta. Prepričani smo, da bi se potem ne bila dogodila ona napaka v dekretu, s katerim so imenovali nekega učitelja zaradi verskih vaj — torej škofu gotovo nepriljubljenega — učiteljem — voditeljem na dveh enorazrednicah v dveh bližnjih vaseh.

Pazno stoji učiteljstvo na straži. Z bistrim očesom opazuje, kaj se vse dogaja v javnosti, pa tudi z vso skrbnostjo sledi dogodkom, ki se vrše za kulisami šolskih oblastnij pa tudi škofijskega ordinarijata.

Naj se stvar obrača kakoržekoli hoče, izjavljamo, da ima danes učiteljstvo toliko življenske energije v sebi, da ne dopušča, da bi mu stopale na pot osebe, ki so v to najmanj poklicane!

Y.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca mal. travna 1906 K 67.413-69.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Iz slovanskih pedagoških časnikov.

Priobčuje — b —.

IV.

Bela vrana.

Čehi prednjačijo v Avstriji, češki učitelji stopajo na čelu avstrijskim učiteljem. Toda tudi med tem učiteljstvom, ki je združeno v železno organizacijo, se dobe bele vrane, ki hočejo z izdajstvom občne stvari doseči večkrat preumazane privatne namene. In te bele vrane se družijo kakor pri nas v majhen, neznamen krožek, ki ima tudi svoje liste. In zopet takšna bela vrana med češkimi pedagoškimi listi je časnik »Vychovatelské listy«. Ta klerikalni list se je obregnil tudi ob nas. Da se spozna zavijanje faktov, priobčujemo članek v prevodu:

V tedniku »Učiteljski Tovariš«, ki je organ avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva (v liberalno-radikalni smeri) se razpravlja v celih osmih zvezkih vprašanje o pasivni rezistanci učiteljstva. V prvi vrsti gre za kranjsko učiteljstvo. Pisatelj trdi proti neprijateljem, da ima učiteljstvo narod za seboj. Čudno, če je to resnica, zakaj traja tako dolgo strastni boj za uravnavo plač? Pravi (št. 5) »Vse kolege in kolegince prosimo, da čitajo pazljivo našo razpravo, da stopijo vsi kakor en mož v pasivni odpor, ko pride čas za to.«

1. Ko pride do pasivne rezistence, naj se učitelj ne briga za šolski obisk; po zakonu so starši dolžni pošiljati otroke v šolo; učitelj doslej skrbi za to, opominja, vzpodbuja in kaznuje. V pasivnem odporu naj se za to ne briga; naj samo zapisuje absence in naj se ne briga za šolski obisk. Absence pa naj o svojem času naznani okrajnemu šolskemu svetu, da nemarnike kaznuje.

2. Tudi pri pouku stori učitelj več nego je dolžan; izpraša, ponavlja parkrat, da bi razumeli tudi slabše nadarjeni. To bo nepotrebno. Ob pasivni rezistenci naj učitelj samo predava in izpraša, naj se pa ne briga za to, da li je učenec razumel ali ne. »Več nego zahteva dolžnost, ni treba storiti.«

3. Ob pasivnem odporu naj učitelj ne pazi na otroke izven šole. Naj se zanje ne briga prav nič, naj ne opazuje, kaj delajo na ulici, v cerkvi in drugod, kamor ne sega pravomoč učiteljeva.

4. Prva skrb je življenje; vse drugo je postranska stvar: »Vsak naj si priskrbi delo, povsod, i dovolj milosrdnih ljudi, ki nam želijo košček kruha, v šoli pa delaj, kolikor moraš